

Toelichting op het peilbesluit voor de Zanderij

droge voeten
schoon water

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Waarom een nieuw peilbesluit voor de Zanderij

Eén van de kerntaken van het hoogheemraadschap van Rijnland (hierna Rijnland) is het beheren van het oppervlaktewaterpeil. Het vaststellen van peilbesluiten is als plicht belegd bij de waterbeheerder in de Omgevingswet (art. 2.41). In 2025 heeft Rijnland de Nota Peilbeheer vastgesteld. Deze nota biedt de beleidskaders voor het peilbeheer en de peilbesluiten waar het waterschap verantwoordelijk voor is.

In de Nota Peilbeheer staat het uitgangspunt dat een peilbesluit actueel moet zijn. Voor de Zanderij is dit niet geval omdat er voor dit gebied nog geen peilbesluit is. De Zanderij valt binnen het gebied waar volgens de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening een peilbesluit voor vastgesteld moet worden.

Deze toelichting dient als onderbouwing voor het peilbesluit. In dit peilbesluit wordt de praktijksituatie vastgelegd. Omdat het peil in het gebied beheerd wordt met vaste stuwen en de peilvakken klein zijn, worden er geen peilvarianten voorgesteld, waardoor principes als water en bodem sturend niet van toepassing zijn. Ook wordt er niet ingegaan op de ecologie en waterkwaliteit in het gebied.

Inhoud

Waarom een nieuw peilbesluit voor de Zanderij.....	2
Samenvatting	4
1. Ligging en huidig peilbesluit	6
1.1. Ligging.....	6
1.2. Huidig peilbesluit.....	7
2. Gebiedskenmerken en belangen	8
2.1. Bodemtype.....	8
2.2. Hoogteligging en maaivelddaling	9
2.3. Landgebruik	12
2.4. Overige functies en waarden.....	13
3. Watersysteemanalyse.....	15
3.1. Analyse huidig peilbesluit	15
3.1.1. Peilvakindeling en peilen in de praktijk	15
3.1.2. Functiefacilitering	17
4. Peilvoorstel	19

Samenvatting

Voor de Zanderij wordt een peilbesluit genomen omdat er geen vigerend peilbesluit is, terwijl dit volgens de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening wel het geval zou moeten zijn. Een peilbesluit geeft duidelijkheid naar de omgeving over de peilen in het gebied. Hiermee wordt ook het praktijkpeil als vigerende peil vastgelegd.

In het peilbesluit wordt het volgende vastgelegd:

- Een deel van het gebied wordt toegevoegd aan het peilbesluit van de Rijnlandse Boezem;
- Er komen 4 nieuwe peilvakken bij die ieder een flexibel peil krijgen.

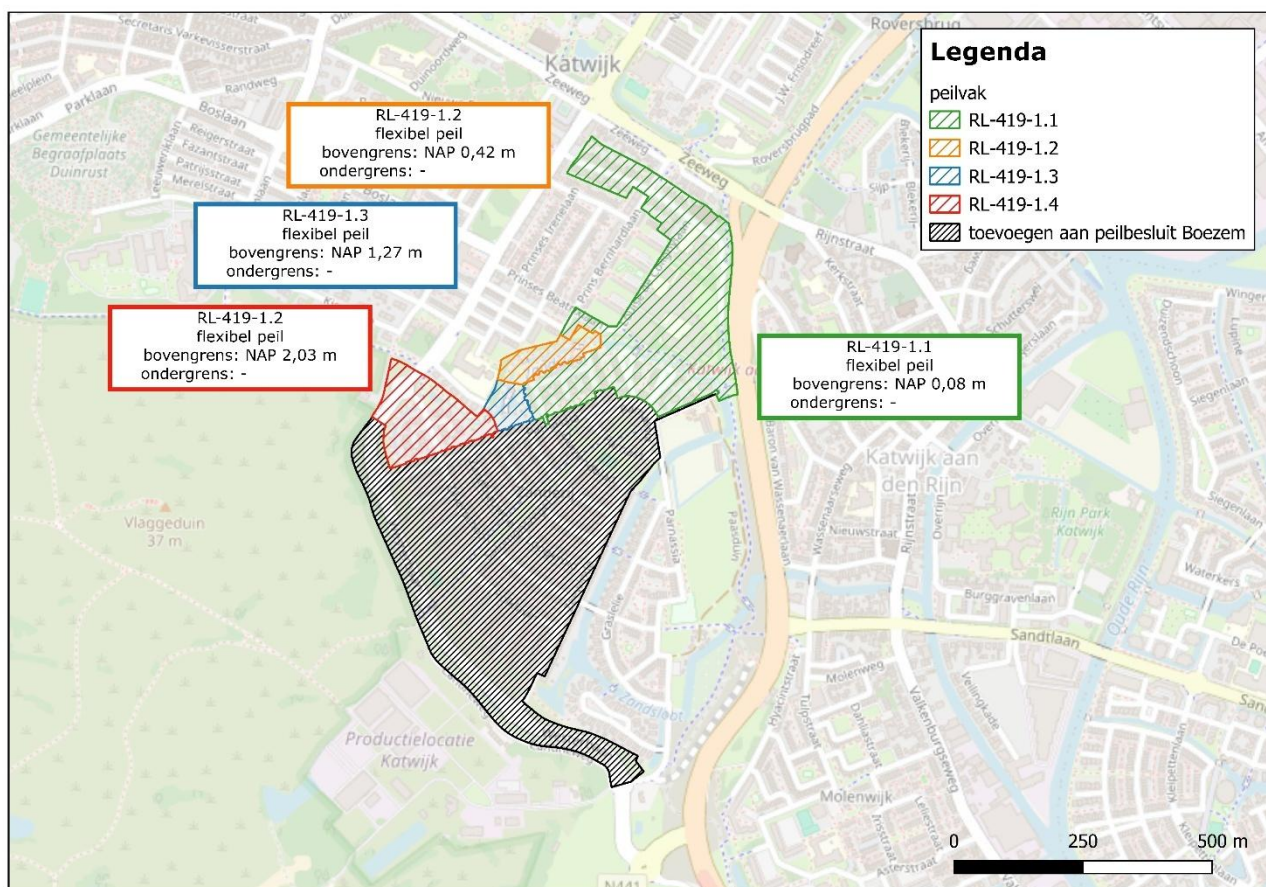
Het peilbesluit komt overeen met de praktijksituatie van de afgelopen 10 jaar en het heeft dus geen effecten op de belanghebbenden in het gebied. Ook zijn er geen maatregelen nodig om het peilbesluit mogelijk te maken. Omdat er geen water ingelaten kan worden naar de peilvakken, wordt een flexibel peil voorgesteld zonder ondergrens. Onderstaande tabel en kaart geven het peilvoorstel weer.

Tabel 1: Peilvoorstel

Peilvak	Peilvoorstel (m NAP)
RL-419-1.1	Flexibel peil bovengrens: 0,08 m NAP ondergrens: -
RL-419-1.2	Flexibel peil bovengrens: 0,42 m NAP ondergrens: -
RL-419-1.3	Flexibel peil bovengrens: 1,27 m NAP ondergrens: -

Peilvak	Peilvoorstel (m NAP)
RL-419-1.4	Flexibel peil bovengrens: 2,03 m NAP ondergrens: -

Voor de peilvakken geldt een beheermarge van 10 cm boven op de bovengrens.

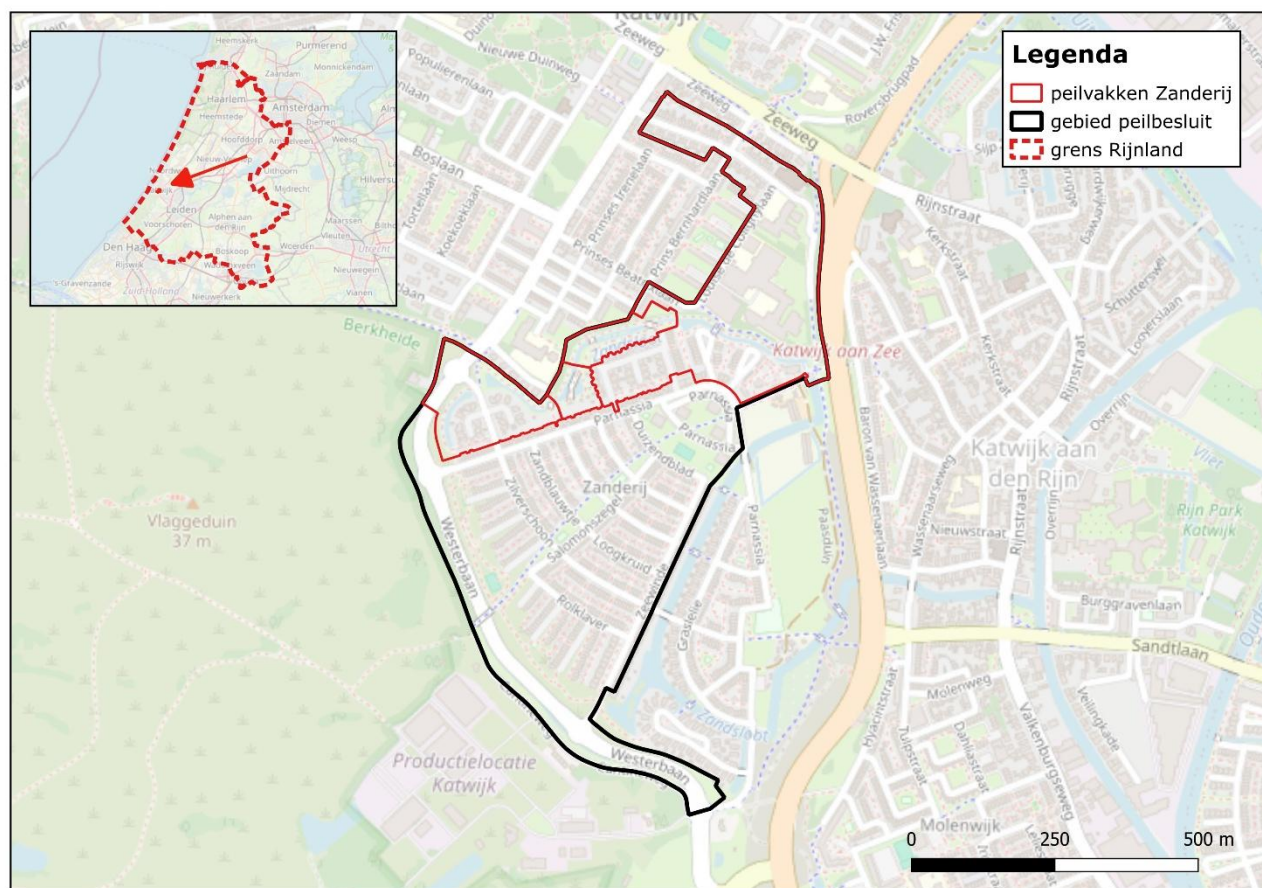

Figuur 1: Peilvoorstel

1. Ligging en huidig peilbesluit

1.1. Ligging

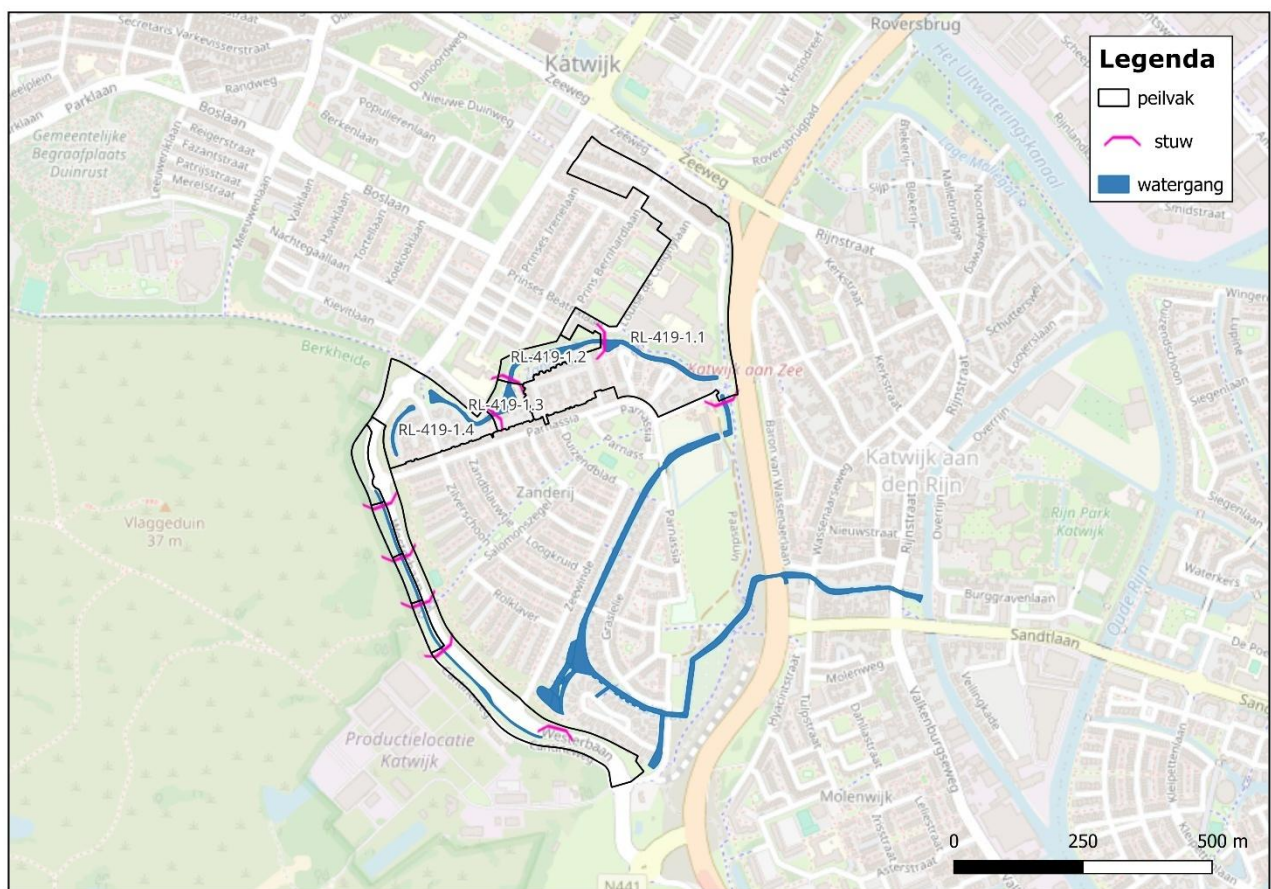
De buurt Zanderij ligt in de gemeente Katwijk, ten zuiden van de dorpskern Katwijk aan Zee met de duinen aan de westkant en de N206 aan de oostkant. Het peilbesluitgebied bevat ook nog een deel van de buurt Koestal. Dit is het noordelijke deel van het gebied (ten noorden van de Zandsloot.)

Figuur 2: Ligging Zanderij

1.2. Huidig peilbesluit

Het gebied heeft geen vigerend peilbesluit. In de praktijk heeft het gebied 10 verschillende peilen door het getrapte watersysteem. De hoger gelegen zone aan de noord- en westkant van het gebied heeft een peil dat hoger is dan het boezempeil en dit gebied voert via een aantal vaste stuwen af op de boezem (zie Figuur 3).

Figuur 3: Peilvakken in de praktijk

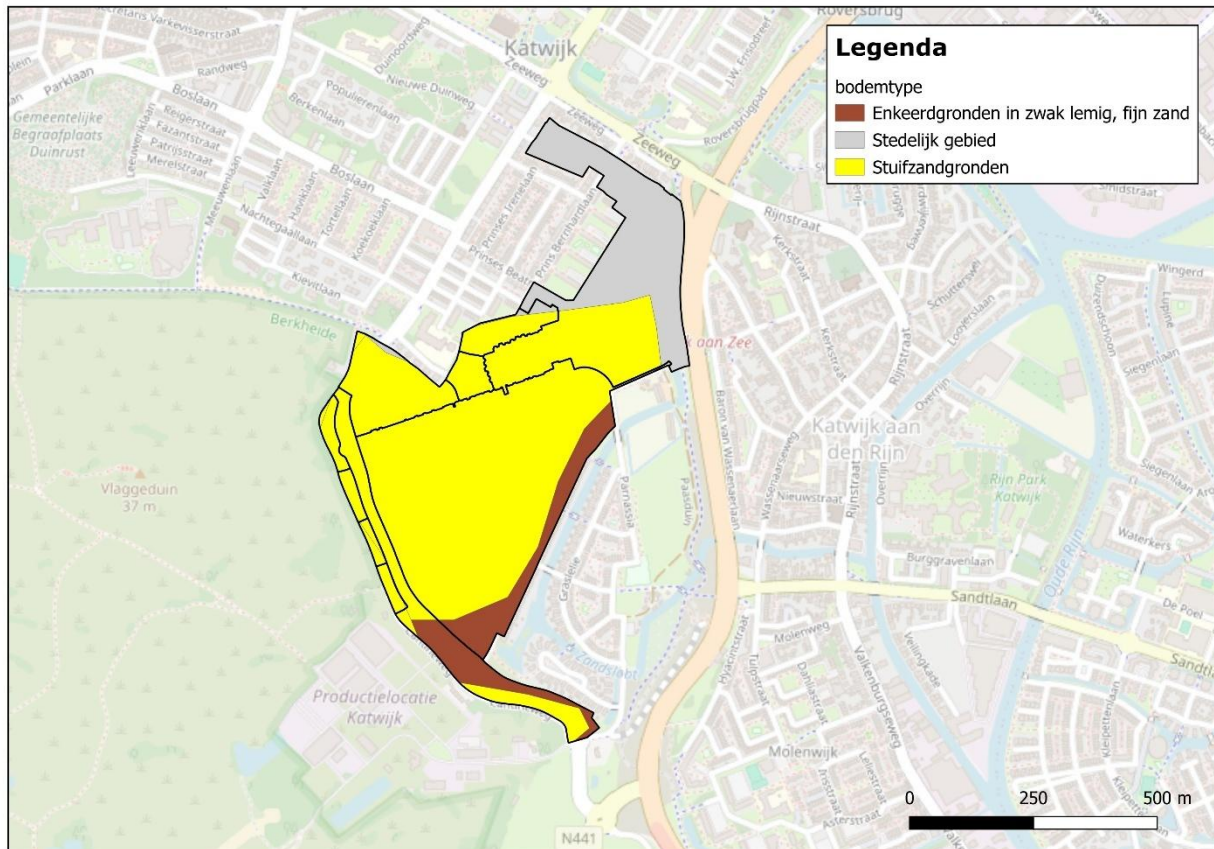
2. Gebiedskenmerken en belangen

Het peilbesluit heeft als hoofddoel het faciliteren van het landgebruik en andere maatschappelijke functies. Daarbij is het formele landgebruik conform het bestemmings- of omgevingsplan juridisch maatgevend. Hieraan zitten echter grenzen die met grotere weersextremen als gevolg van klimaatverandering soms dichterbij komen. Bij de peilkeuze moet een afweging worden gemaakt waarbij alle relevante, soms conflicterende, belangen bestuurlijk worden meegewogen.

In dit hoofdstuk beschrijven we met welke gebiedskenmerken en belangen rekening moet worden gehouden bij de peilkeuze.

2.1. Bodemtype

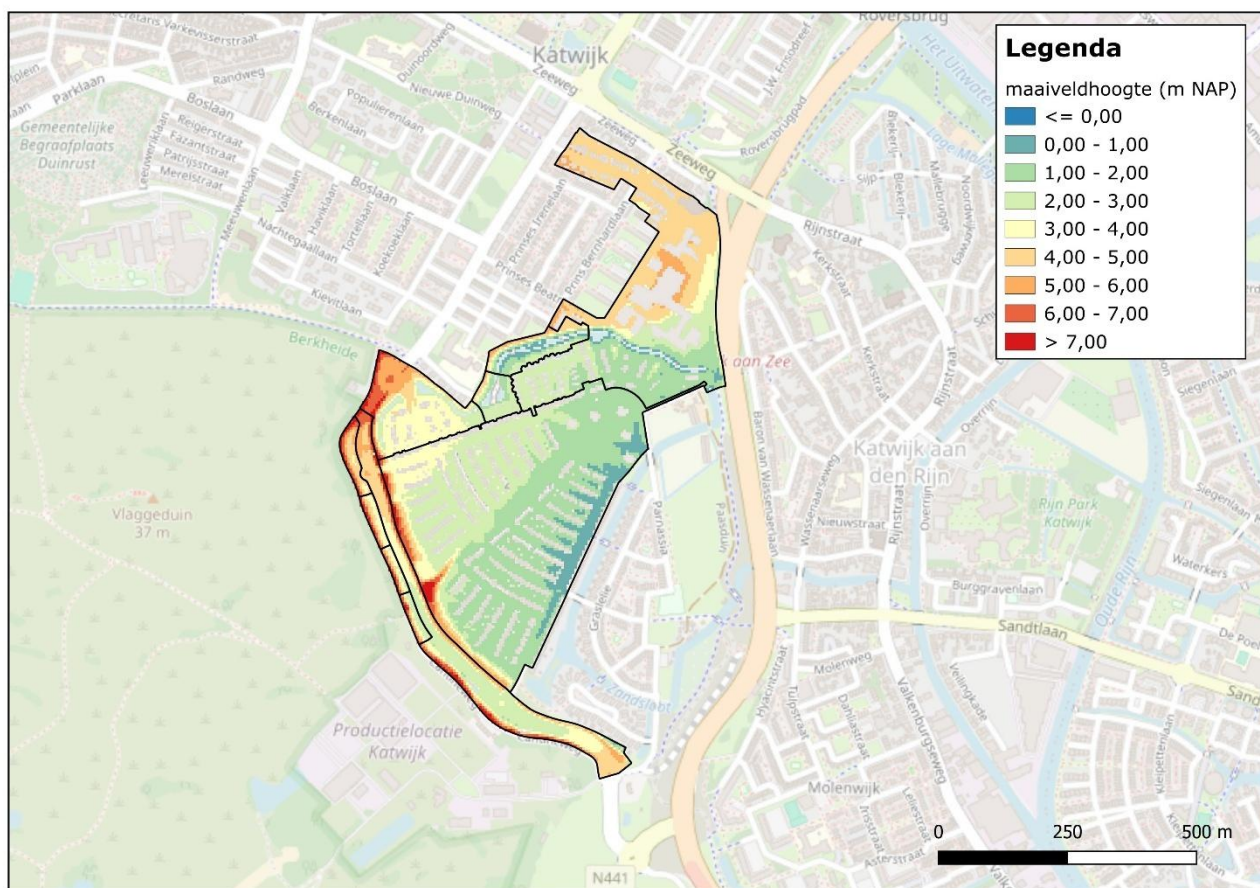
De bodem van de Zanderij bestaat uit zandgrond. Zoals de naam al aangeeft is het gebied ontstaan door het afgraven van de duinen in een periode dat er behoefte was aan ophoogzand.

Figuur 4: Bodemkaart

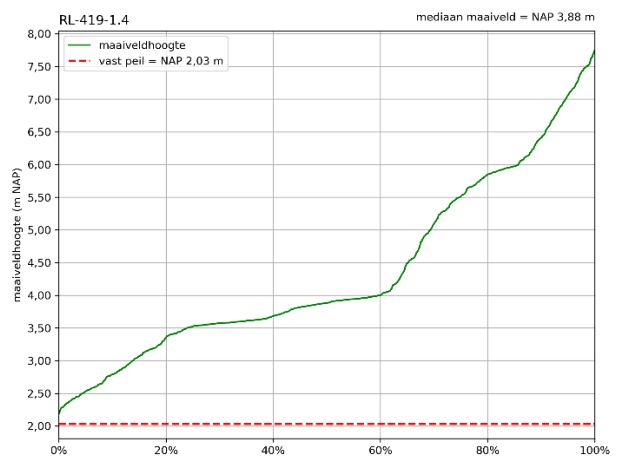
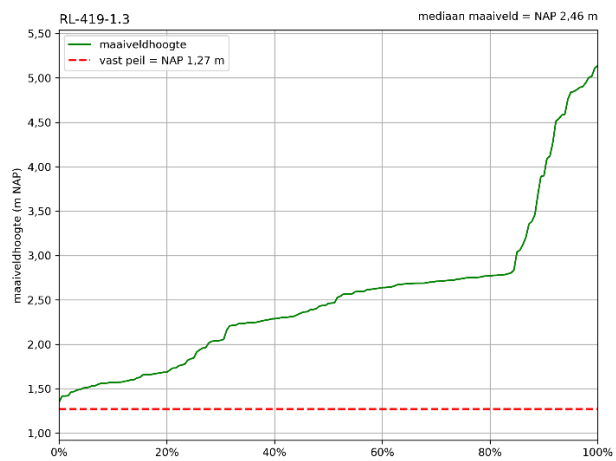
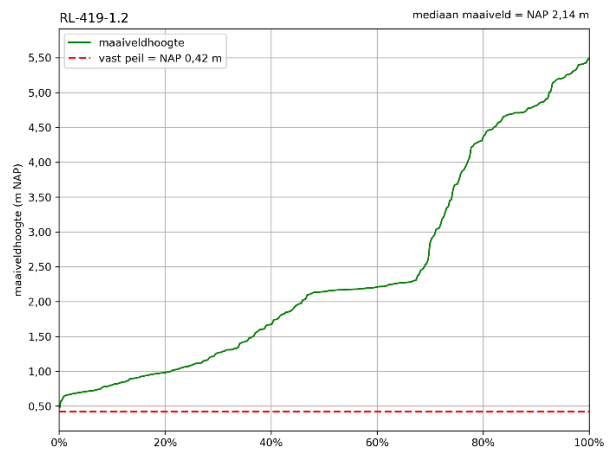
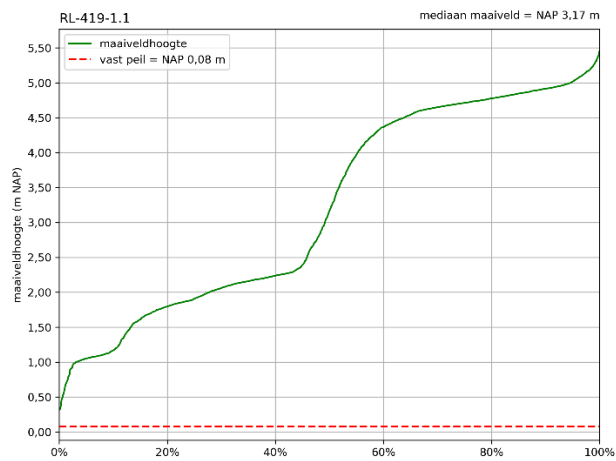
2.2. Hoogteligging en maaiveld daling

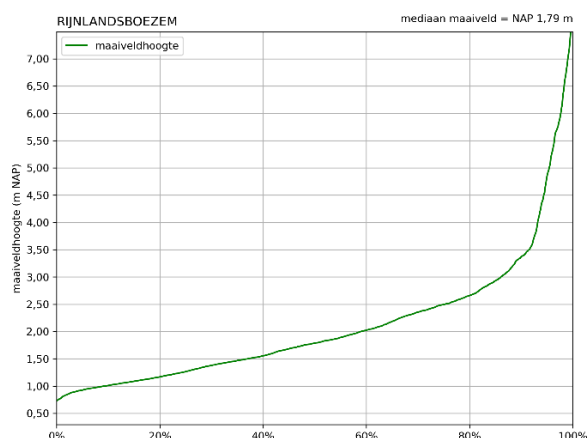
De maaiveldhoogte in de peilvakken ligt grotendeels tussen de NAP 5 m en NAP 1 m (zie Figuur 5). Er zijn geen betrouwbare maaiveld dalingsgegevens beschikbaar, maar de verwachting is dat deze beperkt zal zijn omdat de bodem uit zand bestaat.

Figuur 5: Maaiveldhoogte

Onderstaande figuren geven inzicht in het maaiveldverloop binnen de peilvakken. Ook is de mediaanwaarde weergegeven, dat is de waarde waar een even groot deel van het peilvak boven als onder ligt.

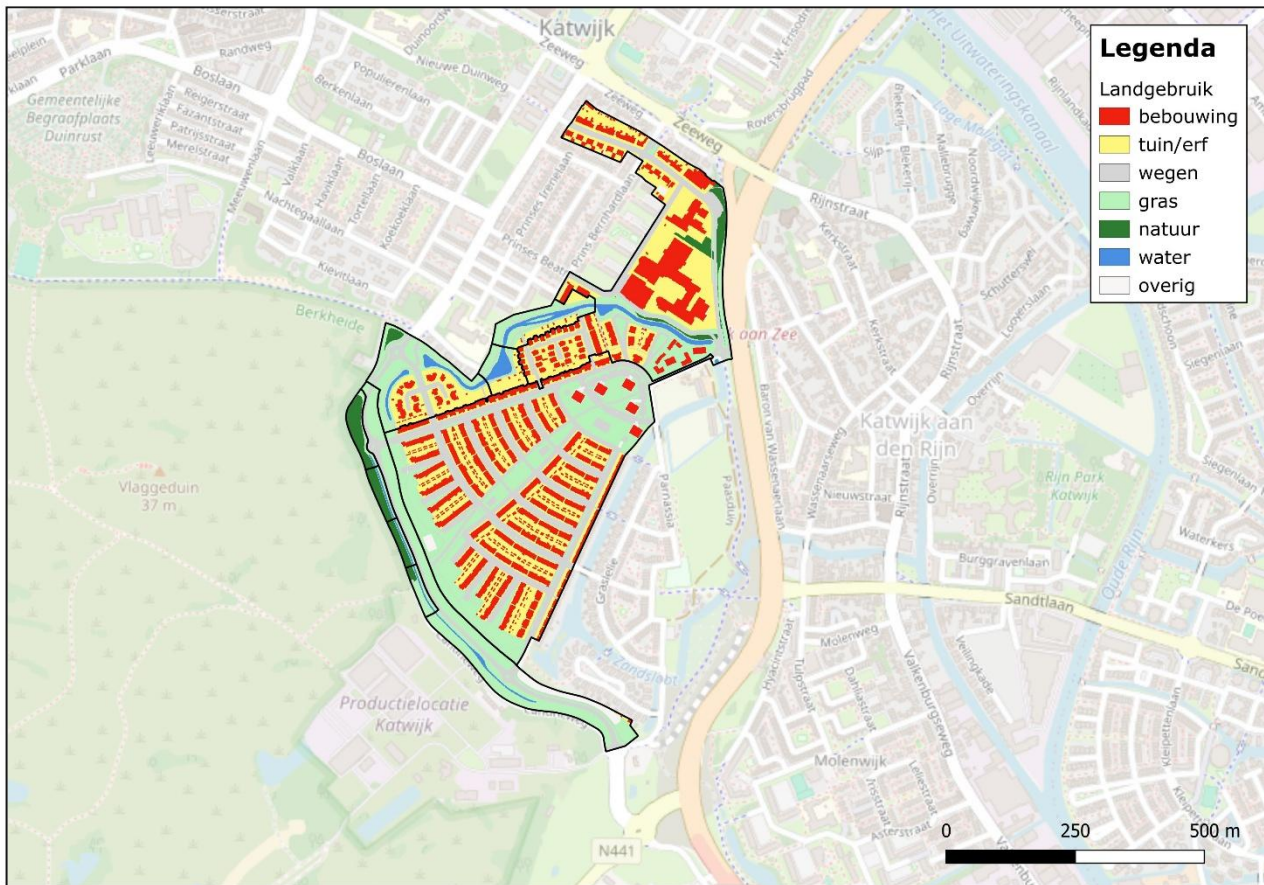

Figuur 6: Maaiveldhoogteverdeling peilvak

2.3. Landgebruik

De peilvakken liggen binnen de bebouwde kom van Katwijk en bestaan uit stedelijk gebied. Aan de westkant staan langs de Westerbaan bomen (als natuur weergegeven in Figuur 6). De wijk Zanderij is rond het jaar 2000 gebouwd, terwijl de woonwijk aan de noordkant (Koestal) uit de periode 1950-1970 stamt. Het landgebruik in het gebied is in overeenstemming met het omgevingsplan.

Figuur 6: Huidig landgebruik

2.4. Overige functies en waarden

In de Nota Peilbeheer is als uitgangspunt opgenomen dat het peil de maatschappelijke functies moet ondersteunen, maar rekening moet houden met ecologische waarden en met de klimaatopgave. Een tweede uitgangspunt is dat Rijnland tracht bodemdaling en verzilting te beperken. Daarnaast kunnen ook nevenfuncties of andere waarden eisen stellen aan het peilbeheer.

In het gebied zijn zowel bodemdaling als verzilting niet aan de orde. Omdat het gebied alleen een stedelijke functie heeft, zijn er geen andere functies om rekening mee te houden. De smalle strook 'natuur' langs de Westerbaan bestaat uit een bomenrij. Het peilbesluit heeft geen effect op deze bomen. In het gebied moet uiteraard wel gezorgd worden voor een goede waterkwaliteit en ecologische toestand. In het gebied wordt hier invulling aan gegeven doordat de watergangen gevoed worden met gebiedseigen water en via stuwen afgeschermd zijn van de boezem.

3. Watersysteemanalyse

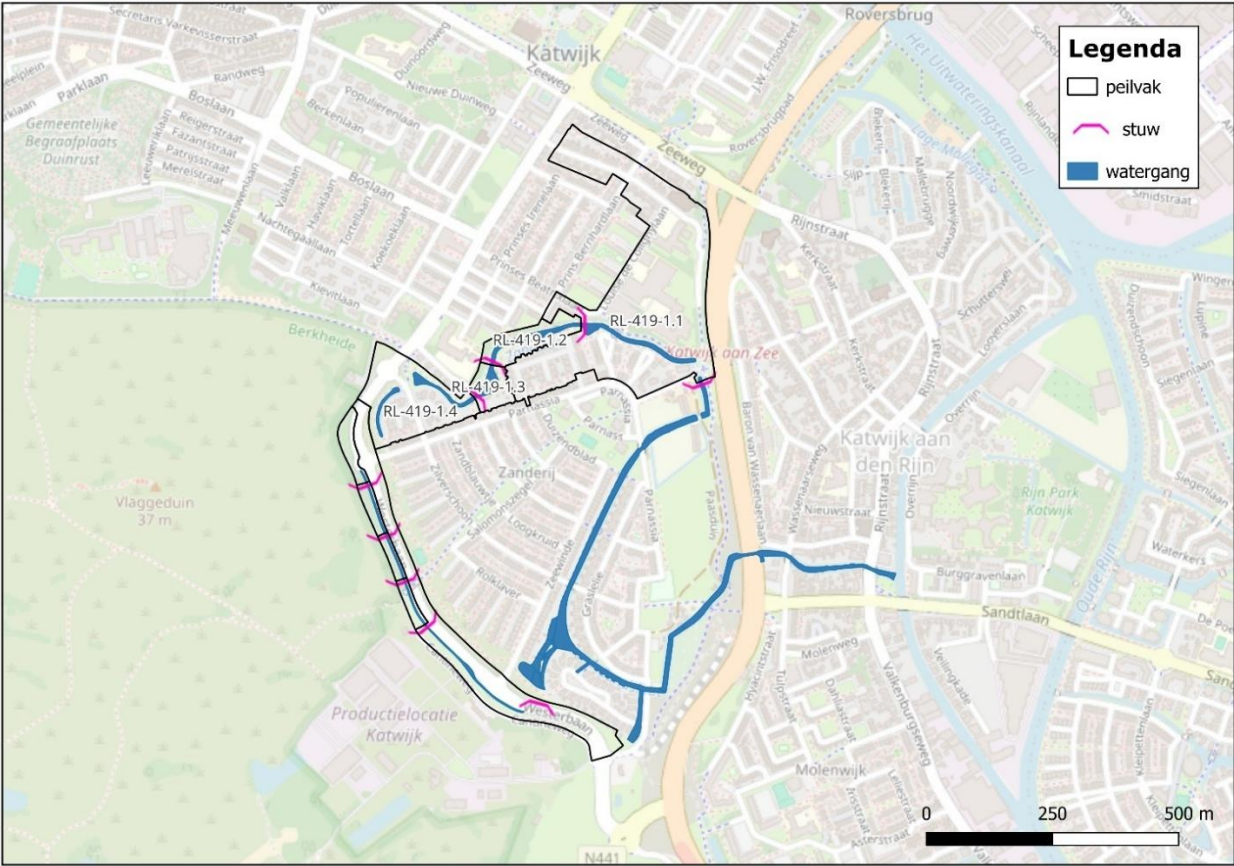
In dit hoofdstuk beschrijven de huidige peilvakindeling en of de huidige peilen voldoen.

3.1. Analyse huidig peilbesluit

3.1.1. Peilvakindeling en peilen in de praktijk

Het gebied bestaat uit 4 peilvakken die getrapt van hoog (RL-419.1.4) naar laag (RL-4.19.1.1) via vaste stuwen op elkaar afvoeren. Het benedenstroomse peilvak RL-419.1.1 voert af op de boezem van Rijnland (winterpeil NAP -0,64 m, zomerpeil NAP -0,61 m). De begrenzing van de peilvakken wordt mede bepaald door de ligging van de aanwezige riolering en de hoogteligging. In de buurt Zanderij ligt een gescheiden stelsel en in de buurt Koestal een gemengd stelsel. De watergang ten westen van de Westerbaan (aan de westkant tegen de duinen aan) heeft een getrapt peil, van hoog naar laag richting het zuiden, en voert ook af op de boezem.

Op onderstaande kaart is de ligging van de peilvakken weergegeven en in onderstaande tabel de bijbehorende peilen. Er zijn geen peilmetingen beschikbaar, dus het weergegeven peil is de hoogte van de (vaste) stuwen. Gezien de beperkte lengte van de watergangen, zal het waterpeil onder reguliere omstandigheden overeenkomen met de hoogte van de stuw. Er kan geen water worden ingelaten maar in de praktijk is er meestal voldoende aanvoer van kwelwater uit de duinen om het peil te handhaven. Ook als dat niet het geval is, is er geen kans op schade aan de bestaande bebouwing.

Figuur 7: Peilvakindeling in de praktijk

Onderstaande tabel laat de praktijkpeilen zien (stuwhoogte).

Tabel 4: Huidige praktijkpeilen

Peilvak	Praktijkpeil (m NAP)
RL-419-1.1	0,08
RL-419-1.2	0,42
RL-419-1.3	1,27
RL-419-1.4	2,03

3.1.2. Functiefacilitering

Om te bepalen of een peil aansluit op het landgebruik zijn droogleggingsrichtlijnen opgenomen in de Nota Peilbeheer. Ook kijken we daarbij naar specifieke gevallen, zoals het voorkomen van schade aan funderingen in stedelijk gebied en landbouwgebieden die subsidie ontvangen voor weidevogels.

Onderstaande tabel laat zien of de drooglegging in de peilvakken overeenkomt met de droogleggingsrichtlijnen voor de meest voorkomende landgebruiksfuncties in de peilvakken. De droogleggingsrichtlijnen zijn hierin aangegeven in groen (wenselijk), oranje (niet optimaal) en rood (onwenselijk). Met Z (zomerpeil), W (winterpeil) en V (vast peil) is aangegeven tot welke drooglegging de peilen volgens het huidige peilbesluit leiden. Daarbij maken we binnen de peilvakken onderscheid tussen de verschillende functies en soms ook de verschillende bodemtypen.

Tabel 5: Beoordeling drooglegging t.o.v. droogleggingsrichtlijnen (kolom 4 t/m 6 is drooglegging in centimeters)

Peilvak	Hoofdfunctie	oppervlakte [ha]	< 100	100- 120	>120
RL-419-1.1	bebouwing	10,3			V
RL-419-1.2	bebouwing	1,0			V
RL-419-1.3	bebouwing	0,6			V
RL-419-1.4	bebouwing	2,7			V

Uit de tabel blijkt dat de praktijkpeilen de functies voldoende faciliteren. Omdat er ook geen klachten zijn vanuit het gebied over het peil, is er geen reden om de peilen te wijzigen.

In de peilvakken zijn er geen mogelijkheden om een dynamisch peil in te voeren. Het peil wordt gereguleerd door vaste stuwen en gezien de beperkte omvang van de peilvakken (1 – 10 ha) is het niet kostenefficiënt om de kunstwerken aan te passen. Het positieve effect van het instellen van dynamisch peil weegt, gezien de beperkte omvang van de peilvakken, niet op tegen de kosten van het ombouwen van de vaste stuwen.

4. Peilvoorstel

In onderstaande tabel staat het peilvoorstel voor de peilvakken. Vanwege de belangen in het gebied (bebouwing) ontstaan er dus 4 nieuwe peilvakken. In de praktijk verandert er niets, omdat de peilvakken al aanwezig zijn. Omdat er geen water ingelaten kan worden naar de peilvakken, wordt een flexibel peil voorgesteld zonder ondergrens.

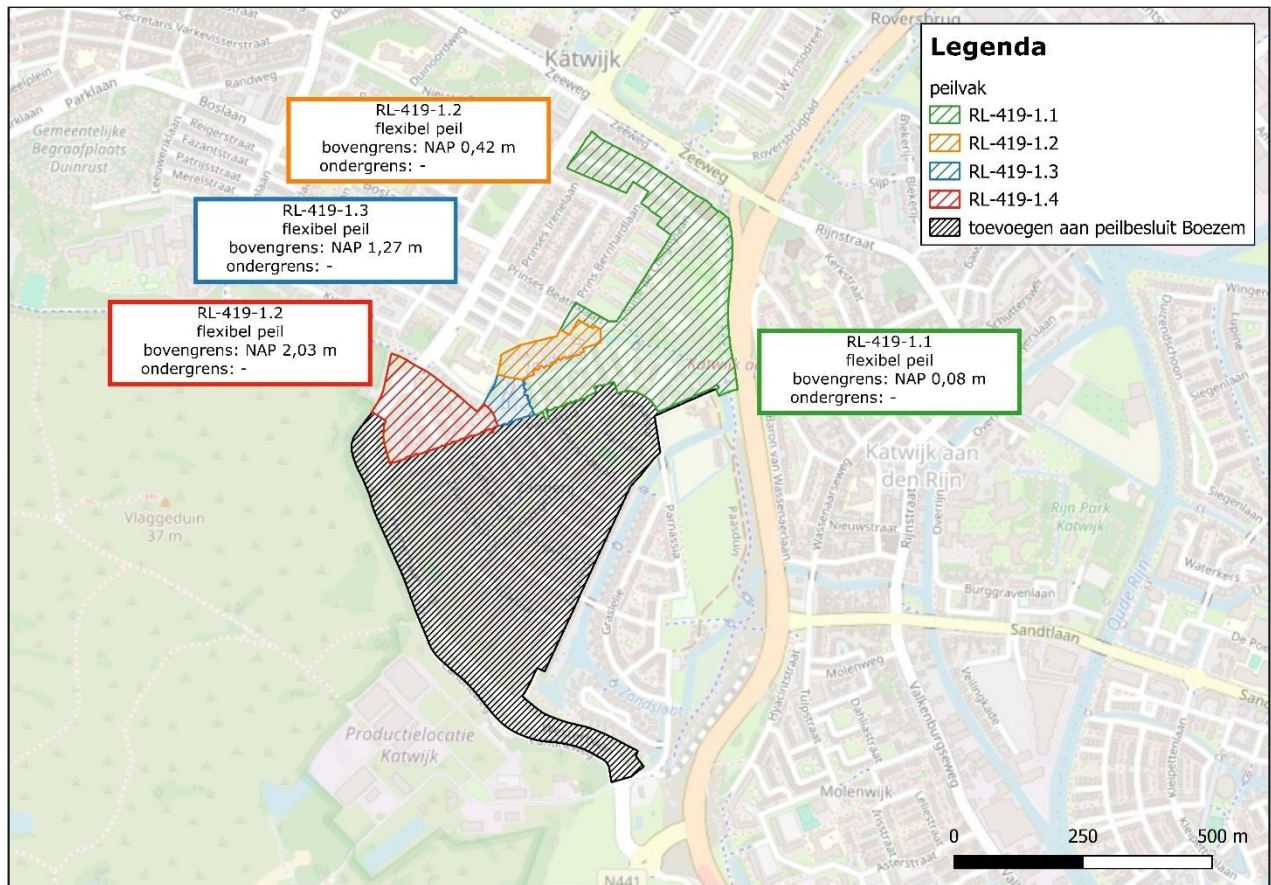
Tabel 6: Peilvoorstel

Peilvak	Peilvoorstel (m NAP)
RL-419-1.1	Flexibel peil bovengrens: 0,08 ondergrens: -
RL-419-1.2	Flexibel peil bovengrens: 0,42 ondergrens: -
RL-419-1.3	Flexibel peil bovengrens: 1,27 ondergrens: -
RL-419-1.4	Flexibel peil bovengrens: 2,03 ondergrens: -

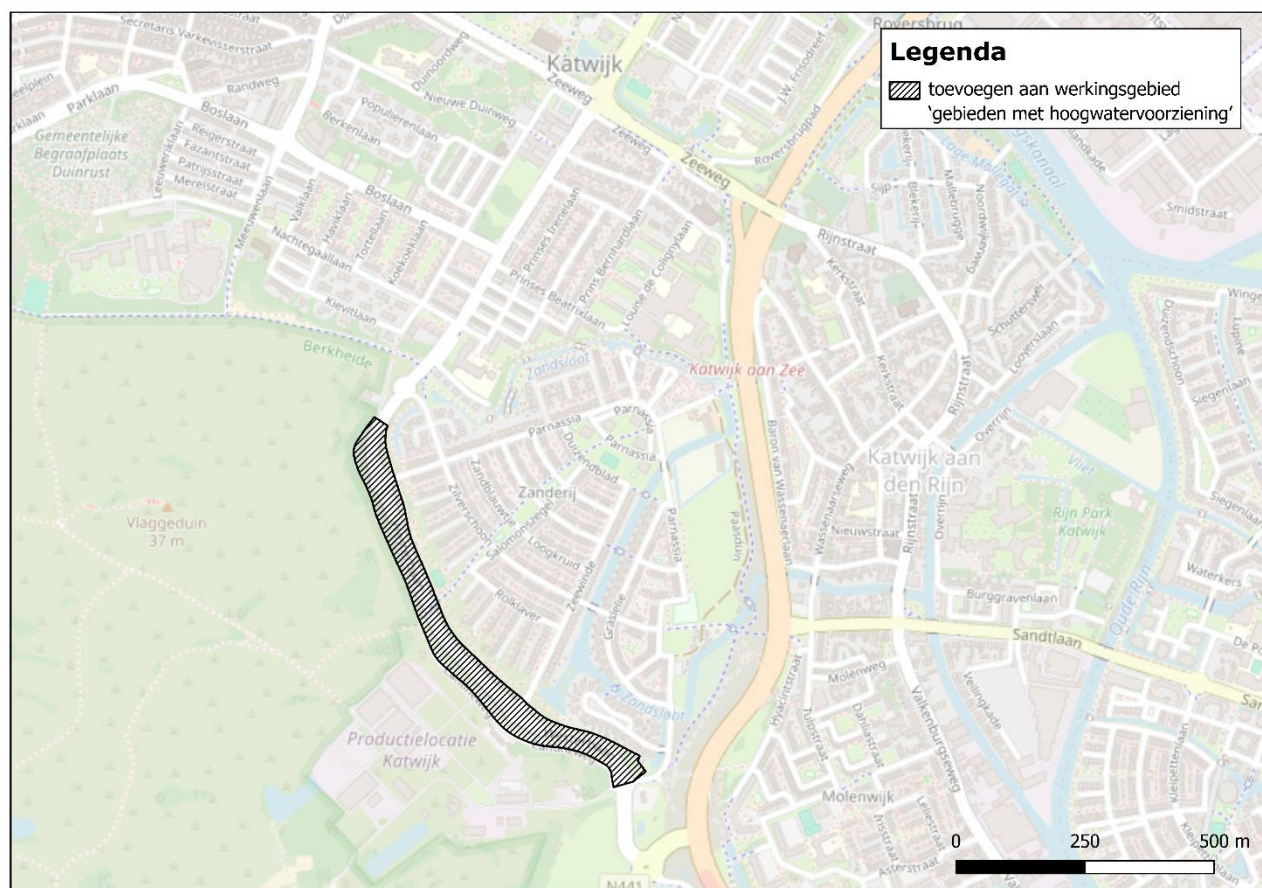
** Voor de peilvakken geldt een beheermarge van 10 cm boven op de bovengrens.*

Voor de peilvakken geldt een beheermarge van 10 cm boven op de bovengrens. Beheermarges zijn de fluctuaties van het waterpeil binnen een peilvak, onder normale omstandigheden. Deze fluctuaties treden op door natuurlijke processen, zoals wind en verval over watergangen en kunstwerken. De watergang langs de Westerbaan wordt toegevoegd aan het peilbesluit van de boezem. Het voorstel is om deze watergang op te nemen binnen het werkingsgebied 'gebieden met hoogwatervoorziening', zie figuur 9. Dit zijn de gebieden waar zonder vergunning het waterpeil kan worden verhoogd ten opzichte van het vigerende peilbesluitpeil. Hiermee wordt voorkomen dat er onnodig veel kleine peilvakken ontstaan in deze hellende zone.

Op onderstaande kaart is de ligging van de peilvakken conform het peilvoorstel aangegeven.

Figuur 8: Peilvakindeling en peilvoorstel

Figuur 9: Gebied dat toegevoegd wordt aan werkingsgebied 'gebieden met hoogwatervoorziening'

Tabel 7: Effectentabel

Effect op	Oordeel	Toelichting
Functies faciliteren:		
Landbouw	n.v.t.	Niet aanwezig
Waterkwaliteit, ecologie en biodiversiteit en natuur	0	Er verandert niets aan de waterdieptes, het peilbeheer en ook de inrichting wordt niet gewijzigd.
Bebouwing/funderingen	0	Het peil heeft geen effect op de bestaande bebouwing, ook niet bij volledige droogvalling.
Recreatie	n.v.t.	Er is geen sprake van recreatievaart.
Archeologische waarden	0	Er verandert niets aan de peilen en daarmee ook niets aan de grondwaterstanden.
Uitstralingseffecten grondwater	0	Er verandert niets aan de peilen en daarmee ook niets aan de grondwaterstanden.
Watersysteem (robuustheid)	0	Er wijzigt niets in het watersysteem.
Doelmatig waterbeheer	0	Er wijzigt niets in het waterbeheer.
Beperken CO2-emissie en onomkeerbare processen	n.v.t.	Omdat er geen veen aanwezig is in de bodem is er geen effect op de bodemdaling en CO2-emissie.
Zoetwatervoorziening	0	Er zijn geen effecten op de zoetwatervoorziening als gevolg van dit peilbesluit.

Effect op	Oordeel	Toelichting
Water bodem sturend	+	Conform Nota Peilbeheer 2025: het landgebruik en aanwezige waterpeil sluiten goed bij elkaar aan.
Financiële effecten	0	Het peilvoorstel vergt geen aanvullende maatregelen en heeft daarmee ook geen financiële consequenties.

NB: Aangezien er voor deze peilvakken nooit een vigerend peil is vastgesteld, vergelijken we in de effectentabel het peilvoorstel met de praktijksituatie.

Legenda

++ : groot positief effect

+ : klein positief effect

0 : neutraal effect

- : klein negatief effect

-- : groot negatief effect